

ಆದರ್ಶ ಶರಣೆ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಪ್ರಸ್ತುತತೆ: ಒಂದು ಅವಲೋಕನ ಪೂಜಾ ಬಂಕಲಗಿ¹

ಪೀಠಿಕೆ

12 ನೇ ಶತಮಾನದ ಶರಣರು ಬದುಕಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಸತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಅವು ಇಂದಿಗೂ ಎಂದೆಂದಿಗೂ ದಾರಿದೀಪ. ಕಾಯಕ, ದಾಸೋಹ, ಅಸಂಗ್ರಹಬುದ್ಧಿ, ಪ್ರಾಮಾಣಿಕತೆ, ಭ್ರಷ್ಟಚಾರಿ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವು, ಸಮಾನತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಅನುಭಾವಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆದರ್ಶ ದಾಂಪತ್ಯದಂತಹ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ನೀಡಿರುವರು ಅಂತಹ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆಯ ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ಕಾಯಕದ ಮಾರಯ್ಯ ಮತ್ತು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ದಂಪತಿಗಳು. ಇವರು ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಲಿಂಗಸೂಗೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಅಮರೇಶ್ವರದವರು. ಕಲ್ಯಾಣದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ಅಕ್ಕಿ ಆಯ್ದ ತಂದು ಜೀವನ ನಡೆಸುವುದು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದಲೇ ದಾಸೋಹ ಕೂಡ ಮಾಡುವುದು ಅವರ ಕಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

ಶರಣರ ಬಹುಮುಖ್ಯ ತತ್ವವಾಗಿದ್ದ ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ತಮ್ಮೆರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಂತೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವರು. ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಹಿಡಿಯಕ್ಕಿಯಿಂದಲೇ ಲಕ್ಷದ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಶರಣರಿಗೆ ದಾಸೋಹ ನೀಡಿ ಅಣ್ಣನವರಿಂದ ಶರಣು ಎನಿಸಿಕೊಂಡಾಕೆ. ಆಕೆಯ ಕಾಯಕತತ್ವ ನಿಶ್ಚಲ ಭಕ್ತಿ ಮನಶುದ್ಧಿ ಅಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿ, ಅಚಲ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ, ಜೀವನತತ್ವ ಗಂಡನಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮನೋಭಾವ, ನಿರ್ಮಲ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಆಕೆಯ ಆಭರಣಗಳು. ಒಂದೊಂದು ಅಗುಳು ಅನ್ನವೂ ಅದೆಷ್ಟು ಮಹತ್ವ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಕೆಯ ವಾಣಿ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ತೆರೆಸುತ್ತದೆ.

ಶರಣರ ಕಾಯಕ ನಮ್ಮಂತೆ ಸಂಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಸಂಗ್ರಹ ಬುದ್ಧಿಯದಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವರದು ಪರರಿಗಾಗಿ ದಾಸೋಹ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮತ್ತು ಎಳ್ಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನದನ್ನು ಬಯಸುವವರಲ್ಲ. ಮಾರಯ್ಯ ದಂಪತಿಗಳ ನಿಷ್ಕಲ್ಮಶ ಕಾಯಕ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಜಗತ್ತಿಗೆ ತೋರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವಂತೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ಚೆಲ್ಲಿಸಿದ್ದ. ಇದನ್ನು ತಿಳಿಯದ ಮಾರಯ್ಯ ಅದನ್ನು ಮನೆಗೆ ತಂದಿದ್ದ. ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಇದು ಬಸವಣ್ಣನ ಕೆಲಸವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದ್ದಳು. “ಒಮ್ಮನವ ಮೀರಿ ಇಮ್ಮನದಲ್ಲಿ ತಂದೀರಿ ಈಸಕ್ಕಿಯಾಸೆ ನಿಮಗೇಕೆ? ಎಂದು ಸಾತ್ವಿಕ ಕೋಪ ತೋರಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಸುರಿಯಲು ಕಳುಹಿಸಿದಳು. ಬಹುಶಃ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ತಂದುದನ್ನು ವಾಪಸ್ಸು ಕಳಿಸಿದ

¹ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲ್ಬರ್ಗ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ.

ಮೊದಲ ಘಟನೆ ಇದಾಗಿರಬಹುದು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡು ಮರಳಿ ಒಯ್ಯಲು ವಿನಂತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಮಾರಯ್ಯ

“ಎನಗೆ ಮನೆ ಇಲ್ಲ ಎನಗೆ ಧನವಿಲ್ಲ

ಮಾಡುವುದೇನು? ನೀಡುವುದೇನು?

ಮನೆ, ಧನ ಸಕಲ ಸಂಪದ ಸಾಖ್ಯವುಳ್ಳ

ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ತಪ್ಪಲಕ್ಕಿಯ ತಂದು ಎನ್ನೊಡಲ

ಹೊರವೇನಾಗಿ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ನೀಡುವ ಬಯಕೆ ಎನಗಿಲ್ಲ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಾ” ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ. ಬಹುಶಃ ಒಬ್ಬ ದಿನಗೂಲಿ ಕಾಯಕದ ಶರಣ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸೋಜಿಗ

“ಕಾಯಕ ನಿಂದಿತ್ತು ಹೋಗಯ್ಯಾ ಎನ್ನಾಳ್ಳನೆ

ಭಾವ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಮಹಾ ಶರಣರ ತಿಪ್ಪೆಯ ತಪ್ಪಲ ಅಕ್ಕಿಯ ತಂದು

ನಿಶ್ಚಿಸಿ ಮಾಡಬೇಕು ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಬೇಗ ಹೋಗು ಮಾರಯ್ಯ”

ಬಸವಣ್ಣನವರ ಮಹಾಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯ್ದು ತರಲು ಮಾರಯ್ಯ ಹೋಗಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕರ್ತವ್ಯ ಮರೆತು ಕುಳಿತಿದ್ದ ಗಂಡನಿಗೆ ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಲು ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ನಿರತನಾದೊಡೆ ಗುರು-ಲಿಂಗ ಜಂಗಮವನ್ನು ಮರೆಯ ಬೇಕು ಎಂಬುದು ಆಕೆಯ ನಿಲುವು. ಕಾಯಕ ಎಂದರೆ ಸಂಪಾದನೆ ಅಲ್ಲ ಸಮರ್ಪಣೆ. ಕಾಯಕಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯ್ದುಕೊಂಡು ಅಕ್ಕಿಯ ದೊಡ್ಡ ಗಂಟನ್ನು ನೋಡಿ ಆತಂಕಗೊಂಡ ಲಕ್ಕಮ್ಮ.

“ಆಸೆಯೆಂಬುದು ಅರಸಿಂಗಲ್ಲದೆ

ಶಿವಭಕ್ತರಿಗುಂಟೆ ಅಯ್ಯ

ರೋಷವೆಂಬುದು ಯಮದೂತರ ಗಲ್ಲದೆ

ಈಸಕ್ಕಿಯಾಸೆ ನಿಮಗೇಕೆ? ಈಶ್ವರನೊಪ್ಪ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ

ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ದೂರ ಮಾರಯ್ಯ”

ಆಸೆ ಎನ್ನುವುದು ಅರಸರಿಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ರಾಜ್ಯ ಗೆದ್ದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಂದು, ಮತ್ತೊಂದು ಗೆದ್ದಮೇಲೆ ಮಗದೊಂದು. ಆದರೆ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಸೆ ಇರಬಾರದು. ರೋಷ, ಕೋಪ ಯಮದೂತರಿಗೆ ಹೊರತು ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿಲ್ಲದವರಿಗಲ್ಲ. ಅಗತ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ತಂದಿರುವುದಾದರೂ ಏಕೆ ಇದನ್ನು ದೇವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

“ಒಮ್ಮನವ ಮೀರಿ ಇಮ್ಮನದಲ್ಲಿ ತಂದೀರಿ

ಇದು ನಿಮ್ಮ ಮನವೋ ಬಸವಣ್ಣನ ಅನುಮಾನದ ಚಿತ್ರವೋ

ಈ ಮಾತು ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗಕ್ಕೆ

ಸಲ್ಲದ ಬೋನ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿದು ಬನ್ನಿ ಮಾರಯ್ಯ”

ಒಮ್ಮನವೆಂಬುವುದು ನಾಲ್ಕು ಸೇರಿನ ಒಂದು ಅಳತೆ. ಇಮ್ಮನ ಎಂದರೆ ಎಂಟು ಸೇರು. ಒಮ್ಮನ ತರುವವರು ಅಂದರೆ ದುಪ್ಪಟ್ಟು ತಂದೀರಿ. ಮಾನವ ಸಹಜ ಆಸೆಯ ಸುಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ತನ್ನ ಗಂಡನು ಮಾಡಿರುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸರಿ ಪಡಿಸಿ ಇದು ನಿಮ್ಮ ಮನವೋ ಅಥವಾ ಬಸವಣ್ಣನು ನಿಮ್ಮನ್ನು ಪರಿಕ್ಷಿಸಲು ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನೇ ಸುರಿದಿರುವನೋ. ಈ ಅತಿಯಾಸೆಯನ್ನು ದೇವರು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಒಮ್ಮನದಿಂದ ಕೆಲಸ ಮಾಡದೆ ಇಮ್ಮನದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ತಂದೀರಿ ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದೀರೋ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿದು ಬನ್ನಿ ಮಾರಯ್ಯ ಎಂದು ಖಡಕ್ಕಾಗಿ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. 12 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಅಂತಹ ಸತಿಯರು ಸಿಕ್ಕುವುದು ಅಪರೂಪ. ಸಲ್ಲದ ಬೋನು ನಮಗೆ ಬೇಡ ಎಂದಿನಿಂದವೇ ಸಾಕು ಎಂದು ಮರಳಿ ಕಳಿಸಿದ ಮಹಾಶರಣೆ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಲಕ್ಷದ ತೊಂಬತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಕರೆದು ಬಂದ ಭಕ್ತರಿಗೆಲ್ಲ ಉಣಬಡಿಸಿದ ಶರಣೆ.

ಅನೇಕ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲಿ ಊಟಕ್ಕೆ ಬೇಕಿದಷ್ಟು ಬಡಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಮೂವರಿಗಾಗುವಷ್ಟು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ತಿನ್ನಲೂ ಆಗದೆ ವೃಥಾ ಮಾಡಿ ಕೈ ತೊಳೆದು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ನಾವು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ವೃಥಾಮಾಡಿದ ಅನ್ನ ಬೇರೆಯವರ ಹೊಟ್ಟೆ ತಣಿಸಬೇಕಿತ್ತು. ಅದೇ ರೀತಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ತಾವು ತಂದ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ತಮ್ಮಂತೆ ಆಯ್ದಕ್ಕಿಯಿಂದ ಜೀವನ ನಡೆಸುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಆಗಬಾರದೆನ್ನುವುದು ಅವರ ಕಳಕಳಿ.

“ಸಂದಣಿಗೊಂಡು ಮನ ಹರುಷದಿಂದ

ಬಸವಣ್ಣನ ಅಂಗಳಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ

ತಿಪ್ಪೆಯ ತಪ್ಪಲಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದಿದ ತಂಡುಲವ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು

ಎಯಿದಾಗಿ ತರಲು ಎಯಿದಾಗಿ ಬಂದಿತ್ತಲ್ಲಾ

ನಮಗೆ ಎಂದಿನಿಂದವೆ ಸಾಕು

ಮತ್ತೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿ

ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಯಕವೇ ಸಾಕು ಮಾರಯ್ಯ”

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಮಹಾಮನೆಯ ಅಂಗಳದಿಂದ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗುವಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಆಯ್ದು ತರುತ್ತಿದ್ದುದು ಸಾಕಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಸಂತೃಪ್ತಿ, ನೆಮ್ಮದಿಯೂ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಕ್ಕಿ ತಂದಿರುವುದು ಇತರ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಪಾಲಿನ ಅಕ್ಕಿ ತಂದು ಅವರ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಉಪ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ ಬೀಳುವುದೋ ಎಂಬುದು ಲಕ್ಕಮ್ಮಳ ಆತಂಕ, ನಮಗೆ ಎಂದಿನಿಂದವೆ ಸಾಕು. ಅಲ್ಲಿಯೇ

ಸುರಿದು ಬನ್ನಿ ಬೇರೆ ಶರಣರಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾಗಿದ್ದನ್ನು ತಾವು ತಂದೇವೇನೋ ಎಂಬ ತಪ್ಪಿತಸ್ಥ ಆತಂಕ ಭಾವ ಆಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈಗಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಮಾಡಲು ಗಂಡನನ್ನು ಭೃಷ್ಟರನ್ನಾಗಿಸಲು ಕುಮ್ಮಕ್ಕು ಕೊಡುವರು. ಓರಗಿತ್ತಿಯರನ್ನು ಮೀರಿಸಲು ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಹೊಟ್ಟೆ ಕಿಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಒದ್ದಾಡುವರು. ಲಕ್ಕಮ್ಮನಿಂದ ಕಲಿಯಬೇಕಾದ್ದು ಬಹಳಷ್ಟಿದೆ, ಮೊನ್ನೆ ಕರೋನಾ ಬಂದಾಗ ನಮ್ಮವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಗಟ್ಟಲೆ ಧಾನ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ ಪುಕ್ಕಟೆ ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಮುಗಿಬಿದ್ದು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದರು. ಇಷ್ಟತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹಾಲಿನ ಪೊಟ್ಟಣವನ್ನೂ ಬಿಡಲಿಲ್ಲ. ಬಡವರು, ಕೊಳ್ಳಲಾಗದವರು ಕೈ ಚಾಚಲಿ, ಉಳ್ಳವರಿಗೂ ಈ ಪರಿ ಹಪಾಹಪಿ ಸಂಗ್ರಹಬುದ್ಧಿ ಯಾಕೆ? ಅವರೆಲ್ಲರ ಮುಖಕ್ಕೆ ಹೊಡೆದಂತೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಆಸೆ ಎಂಬುದು ಶಿವಭಕ್ತರಿಗಲ್ಲ ಎಂದಿರುವರು. ಎಲ್ಲಿಂದ ತಂದಿರೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸುರಿದು ಬನ್ನಿ ಎಂಬುದು ಅವಳ ಅ ಸಂಗ್ರಹಬುದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಭ್ರಷ್ಟಚಾರಿ ವಿರೋಧಿ ನಿಲುವಿಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ. ಆಕೆ ಮಹಿಳೆಯರಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾದರಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮನಂತಹ ಆದರ್ಶ ಇಂದಿನ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪ್ರಸ್ತುತ.

“ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ದ್ರವ್ಯದ ಬಡತನವಲ್ಲದೆ

ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕವ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ

ಸದ್ಭಂಕ್ತಂಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ತಾನಾಗಿಪ್ಪಳು

ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಸೇವೆಯುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕರ”

ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಭಕ್ತಿ, ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಾಪ್ತಿ, ಕಾಯಕವಿಲ್ಲದವನ ಭಕ್ತಿ ವ್ಯರ್ಥ ಬಡತನವೆಂಬುದು ಬಡವರಿಗಲ್ಲ. ಮನ ಶುದ್ಧವಿಲ್ಲದವನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಡತನ. ನೂರಾರು ಸಾವಿರಾರೂ ಕೋಟಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಒಂದು ದಿನದ ಸಂಪಾದನೆ ಏರು ಪೇರಾದರೂ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಾನೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಅವನಿಗೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬ ದುರಾಸೆ. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧದಿಂದ ಕಾಯಕ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಎತ್ತ ನೋಡಿದಡತ್ತ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಒಲಿಯುವಳು. ಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಂದರೆ ಸಂತೃಪ್ತಿ, ಸಮಾಧಾನ, ಸಾಕು ಎಂಬ ನಿರ್ಲಿಪ್ತ ಭಾವ, ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಮಾತು ಕೋಟಿವಂತರಿಗೆ ಚಾಟಿ ಏಟಿನಂತಿವೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಎಷ್ಟು ಇದ್ದರೂ ಬೇಕೆಂಬ ಲಾಲಸೆಯುಳ್ಳವನಿಗಿಂತ ಇಷ್ಟೆ ಇದ್ದರೂ ಸಾಕೆನ್ನುವವನೇ ಶ್ರೀಮಂತ. ಸಂಪಾದನೆಯನ್ನೇ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸಂಬಂಧ, ಸಮಯಗಳ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಾಗಲೋಟದಿಂದ ಬದುಕುತ್ತಿರುವವರಿಗೆ ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಪಾಠವಾಗಿರುವಳು.

“ಭಕ್ತರು ಕಾಯಕವೆಂದು ದಾಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದು

ದಾಸೋಹವ ಮಾಡಬಹುದೇ?

ಒಮ್ಮನವ ತಂದು ಒಮ್ಮನದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾಡಿ

ಇಮ್ಮನವಾಗದ ಮುನ್ನವೆ

ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸಲಬೇಕು ಮಾರಯ್ಯ”

ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ಕಾಯಕ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಮೆರುಗು ತಂದವಳು. ಕಾಯಕವೆಂದು ದಾಯಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ತಂದುದರಿಂದ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಲಾಗದು. ಸತ್ಯ ಶುದ್ಧ ಮನದಿಂದ ತಂದುದು ಮಾತ್ರ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವುದು. ಒಂದೇ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಬೇಕು. ಈಕೆಯ ವಚನಗಳು ಪ್ರಬುದ್ಧ, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ನಿಲುವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಿಸುತ್ತವೆ. ಲಕ್ಕಮ್ಮನಾದಿ ಶರಣರು ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವ್ಯಕ್ತದ ಸತ್ಪಲವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ನಮ್ಮ ಬಂಧುಗಳೊಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ನೂರು ಕೋಟಿ ಆಸ್ತಿ ಇದೆ. ಮುತ್ತಾತನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸ್ಥಿತಿವಂತರೇ ಇದ್ದರೂ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ದುಪ್ಪಟ್ಟು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ನಿರತರು. ಮನೆ ಮಂದಿಯೆಲ್ಲ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿ ದುಡಿದರು ತೃಪ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ದುಡಿದು ತರಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ. ಅಷ್ಟಿದ್ದರೂ ಮನೆ ಮುಂದೆ ಕರಿಬೇವು, ನಿಂಬೆಗಿಡ ಇದ್ದರೂ ಯಾರಿಗೂ ಊಚಿತವಾಗಿ ಕೊಡದಷ್ಟು ಹೀನ ಮನಸ್ಸು. ಇಂತವರು ಹಣದಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತರಲಿ ಹೃದಯದಿಂದ ಬಡವರೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಅದಕ್ಕೆ ಶರಣರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ನೂರು ಗಾವುದ ದೂರ. ಈ ಶರಣರನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸ ಹೊರಟ ಅಣ್ಣನಿಗೆ ಲಕ್ಷದ ತೊಂಭತ್ತಾರು ಸಾವಿರ ಜಂಗಮರನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಬರಲು ಆಹ್ವಾನ ನೀಡಿ ಬಂದ ಜಂಗಮ ಬಳಗಕ್ಕೆಲ್ಲ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅಡುಗೆ ಮಾಡಿ ಬಡಿಸಿ ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಶರಣರೆಲ್ಲ ಅಚ್ಚರಿ ಪಟ್ಟು ಅವರ ಕಾಯಕ ಮಹಿಮೆ ಕೊಂಡಾಡುವರು. ಮನೆ ನೋಡಾ ಬಡವರ ಮನ ನೋಡಾ ಸಂಪನ್ನರು ಎಂದು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುವರು.

ಎನಗೆ ಮನೆಯಿಲ್ಲ, ಎನಗೆ ಧನವಿಲ್ಲ ಮಾಡುವುದೇನು? ನೀಡುವುದೇನು ಮನೆಧನ ಸಕಲ ಸಂಪದ ಸೌಖ್ಯವುಳ್ಳ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ತಪ್ಪಲಕ್ಕಿಯನಾಯ್ದು ತಂದು ಎನ್ನೊಡಲ ಹೊರೆವನಾಗಿ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ನೀಡುವ ಬಯಕೆ ಎನಗಿಲ್ಲ ಸಂಗನ ಬಸವಣ್ಣಾ ಎನ್ನುವರು.

“ಗರ್ವದಿಂದ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ದ್ರವ್ಯದ ಕೇಡು

ನಡೆಯಿಲ್ಲದ ನುಡಿ ಅರಿವಿಗೆ ಹಾನಿ

ಕೊಡದೆ ತ್ಯಾಗಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಮುಡಿಯಿಲ್ಲದ ಶೃಂಗಾರ

ದೃಢವಿಲ್ಲದ ಭಕ್ತಿ ಅಡಿ ವಡೆದ ಕುಂಭದಲ್ಲಿ ಸುಜಲವ

ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಾ ನೀನೆ ಬಲ್ಲೆ”

ಇಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ ಬೆಳೆ ನಿಮ್ಮ ದಾನ ಎಂಬಂತೆ ಗಾಳಿ ಬೆಳಕು ನೀರು. ಅನ್ನ ಅರಿವೆ ಎಲ್ಲವನ್ನು ದೇವನಿಂದ ಕೈಚಾಚಿ ಪಡೆದು ದೇವರಿಗೆ ಒಂದು ಟ್ಯುಬ್‌ಲೈಟನ್ನೋ, ಕನ್ನಡಿಯನ್ನೋ, ದಾಸೋಹವನ್ನೋ ಕೊಡುವಾಗ ಗರ್ವದಿಂದ ಅದರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಹೆಸರು ಹಾಕಿಸಿ ಕೊಡುವ ಚಟ ನಮಗೆ. ಅಂತಹ ಭಕ್ತಿ ಕೇಡನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವುದು. ನಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಬರೀ ನುಡಿಯಿದ್ದು ನುಡಿದಂತೆ ನಡೆಯದಿದ್ದರೆ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಹಾನಿ ಮತ್ತು ಕೊಡದೆ ತ್ಯಾಗಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಬುದು ಸರ್ವಾಂಗ ಭೂಷಿತೆಯಾದ ಮದುಮಗಳಿಗೆ ಕೂದಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಎಷ್ಟು ಅಸಹ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೋ ಹಾಗೆ ಯಾರದೋ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅಥವಾ ಸರ್ಕಾರದ ಹಣದಿಂದ ಒಂದು ಹಾಲಿನ ಪಾಕೆಟನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೇರಿ ಕೊಟ್ಟು ನಲವತ್ತು ಸಾವಿರ ಜನ

ನೋಡುವಂತೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಚ್ಯುತಿ ತಂದೊಡ್ಡಬಲ್ಲದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕೇವಲ ತೋರಿಕೆಗಾಗಿ ಮಾಡುವ ಭಕ್ತಿ ತಳ ಒಡೆದ ಕೊಡದಲ್ಲಿ ತೀರ್ಥ ತುಂಬಿದಂತೆ ವ್ಯರ್ಥ ಅದು ಎಂದಿಗೂ ದೇವರಿಗೆ ಮುಟ್ಟುವುದಿಲ್ಲ.

“ಮಾಡಿ ನೀಡಿ ಹೋದೆನೆಂಬಾಗ ಕೈಲಾಸವೇನು ಕೈಕೂಲಿಯೇ,” ನಿರಾಪೇಕ್ಷ, ನಿಷ್ಕಾಮ ಭಕ್ತಿ ಅನುಸರಿಸಿದಾಗ ಕೈಲಾಸ ನಮ್ಮ ಕೈಯಡಿ ಇರುವುದು

“ಮಾಡುವ ಮಾಡುವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಪದವನರಸಲೇತಕ್ಕೆ?

ದಾಸೋಹವೆಂಬ ಸೇವೆಯ ಬಿಟ್ಟು ನೀಸಲಾರದೆ

ಕೈಲಾಸವೆಂಬ ಆಸೆ ಬೇಡ

ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವಿದ್ದ ತಾವೆ ಕೈಲಾಸ”

ಭೂಮಿಯ ಮೇಲಿರುವವರಿಗೆ ಕಾಣದ ಕೈಲಾಸದ ಮೇಲೆ ಮೋಹ ಸಹಜ ಅಂತ ಕೈಲಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಗಂಡ ಹೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಶಿವ ಲೋಕದ ಭ್ರಮೆಯ ಬಿಡಿಸಿ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಸಿ ಶಿವ ಶರಣರಿದ್ದ ಕಲ್ಯಾಣವೇ ಕೈಲಾಸವೆಂದು ಹೇಳಿ ಅದನ್ನು ಅರಿತು ಅನುಭವಿಸಿದ ರೀತಿಯನ್ನು ಗಂಡನಿಗೆ ಅರಹುವಳು ಎಲ್ಲ ಶರಣರು ಪತ್ನಿಯರಿಗೆ ಗುರು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೇ ಹಲವು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಗಂಡನಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗುವಳು.

“ಅಂಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲದೆ ಮನಕ್ಕೆ ಬಡತನವುಂಟೆ?

ಬೆಟ್ಟ ಬಲ್ಲಿ ತಂದಡೆ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ

ಬಡತನವಿದ್ದಡೆ ಒಡೆಯದೇ?

ಘನ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ, ಸತ್ಯರಿಗೆ ದುಷ್ಕರ್ಮವಿಲ್ಲ.

ಎನಗೆ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವುಳ್ಳನ್ನಕ್ಕೆ

ಆರ ಹಂಗಿಲ್ಲ ಮಾರಯ್ಯ”

ಆಸೆಯೇ ದುಃಖಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಶರಣರೂ ಒಪ್ಪಿ ಶಿವಭಕ್ತರಿಗೆ ಆಸೆ ಇರಲೇ ಬಾರದು ಎನ್ನದಿದ್ದರೆ ಅತಿಯಾಸೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಮನಸ್ಸು ಸದಾ ಸಂತೃಪ್ತಿ ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟಿದ್ದರೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಬೇಕೆಂಬಾಸೆ. ಆಸೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ದುಃಖವೇ ಸುಳಿಯದು. ಶಿವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವೇ ಇಲ್ಲ. ಸತ್ಯವಂತರಿಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಕರ್ಮಗಳು ಸುಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ನಾನು ಲಿಂಗವನ್ನೇ ನಂಬಿರುವಾ ಬೇರೆಯವರ ಹಂಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ. ಬೆಟ್ಟ ಅದೆಷ್ಟೇ ಬೃಹತ್ತಾಗಿರಲಿ ಉಳಿಯ ಮೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಡತನವಿರುವುದೇ ಅದನ್ನು ಒಡೆಯುವುದಲ್ಲವೆ?

“ಭಕ್ತರಿಗೆ ಬಡತನವುಂಟೆ? ನಿತ್ಯರಿಗೆ ಮರಣವುಂಟೆ?

ಭಕ್ತರು ಬಡವರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದ ಕೊಟ್ಟೆ ಹೆನಂದಡೆ

ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ”.

ಭಕ್ತನಿಗೆ ಯಾವತ್ತು ಬಡತನವಿಲ್ಲ ನಿತ್ಯನಿಗೆ ಮರಣವಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರು ಬಡವರೆಂದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೊಟ್ಟರೆ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವು ಸತ್ತಂದಿಗಲ್ಲದೆ ಬಡತನವಿಲ್ಲ.

“ಬಸವಣ್ಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಬು ದೇವರು ಮೊದಲಾದ
ನೇಮ ನಿತ್ಯ ಕೃತ್ಯ ಸಕಲ ಸಮೋಹ ನಿತ್ಯ ನೇಮದ
ಜಂಗಮ ಭಕ್ತರು ಗಣಗಳು ಮುಂತಾದ ಸಮೂಹ ಸಂಪದಕ್ಕೆ
ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಾರಯ್ಯ
ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆದಿಹಿತೆಂದು”

ಹಿಡಿ ಆಯ್ದಕ್ಕ ತಂದು ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ಎಲ್ಲ ಶರಣರಿಗೆ ಬಡಿಸಿ ಪವಾಡ ಕೀರ್ತಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನದು. ಬಸವಣ್ಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಅಲ್ಲಮ ಮೊದಲ ಶರಣ ಸಮೂಹ ನಿತ್ಯ ದಾಸೋಹದ ಭಕ್ತರನ್ನು ನೈವೇದ್ಯಕ್ಕೆ ವೇಳೆಯಾಯಿತೆಂದು ಹೇಳಿ ಬಾ ಎಂದು ಪ್ರಸಾದ ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಕರೆಯಲು ಗಂಡ ಮಾರಯ್ಯನಿಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ.

“ಪ್ರಭುದೇವರು ಸಿದ್ಧರಾಮಯ್ಯ ದೇವರು ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಯ್ಯ
ಬಸವಣ್ಣ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಮೊದಲಾದ ಸಕಲ ಪ್ರಮಥಗಣಗಳು
ನೇಮ ನಿತ್ಯದ ಜಂಗಮಲಿಂಗ ಮುಂತಾದ ಸರ್ವ ಸಮೂಹಕ್ಕೆ
ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಾಗಿ ಜೀವ ವಿಕಾರ ನಿಂದು ಮಾಡುವ ಮಾಟದ
ಸಮಯ ದಿಂದವೆ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯ”

ಶರಣರು ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ದಾಸೋಹಕ್ಕೆ ಸರ್ವ ಸಮರ್ಪಣೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಬಸವಣ್ಣ, ಪ್ರಭುದೇವರಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಸಕಲ ಪ್ರಥಮಗಣಗಳು ನಿತ್ಯ ನೇಮದ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ಜಂಗಮ ಲಿಂಗದಿಂದ ತ್ರಿಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿ ಭಾವ ಭ್ರಮೆಯಡಗಿ ಜೀವ ವಿಕಾರವಳಿದು ಮಾಡುವ ಮಾಟದಿಂದ ಅಮಲೇಶ್ವರದಲ್ಲಿಯೇ ಐಕ್ಯವಾದವು ಎಂದಿರುವಳು. ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೊಂದು ಎನ್ನಕಾಯ, ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಎನ್ನ ಜೀವ ಮಾಚಿದೇವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮನ, ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮನ ಎನ್ನ ಅಂತರಂಗ ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕಗಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಎನ್ನ ಬಹಿರಂಗ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತಯ್ಯ, ಪ್ರಭುದೇವರ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಎನ್ನ ಸರ್ವಾಂಗ ಶುದ್ಧವಾಯಿತ್ತು ಎಂದಿರುವಳು. ತಾನು ಏಳುನೂರ ಎಪ್ಪತ್ತು ಅಮರಗಣಗಳ ಪ್ರಸಾದವಕೊಂಡು ಬದುಕಿದೆಯ್ಯ ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ಪಾದಕ್ಕೆ ಅಹೋರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ನಮೋ ಎನುತಿದೆನು ಎಂದು ಎಲ್ಲ ಶರಣರ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಹಾಡಿ ಕೊಂಡಾಡಿರುವಳು.

“ಬಾಹಾಗ ಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಲ್ಲದೆ
ಬೇರೊಂದು ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ ಬೇರೊಂದು ಕೆಡಿಸಲಿಲ್ಲ
ಬಂದುದು ನಿಂದುದು
ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮಲೇಶ್ವರಲಿಂಗ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲದಿಲ್ಲ”

ಅವನು ಕೊಟ್ಟದೇ ಎಲ್ಲ ನಾನು ತಂದುದೇನು ಇಲ್ಲ, ಏನನ್ನೂ ಗಳಿಸಲಿಲ್ಲ, ಎಲ್ಲವೂ ಅವನ ಕೃಪೆ ಎಂಬ ಸಮರ್ಪಣಭಾವ.

“ಆಯಿದೆಹನೆಂಬ ಕಾಯಕದ ಅರಿಕೆ ಹಿಂಗಿತೆ?”

ನಾ ಮಾಡಿದೆಹನೆಂಬ ತವಕ ಹಿಂಗಿತೆ?

ಉಭಯದ ಕೈ ಕೂಲಿ ಹಿಂಗಿ

ಮಾರಯ್ಯಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಲಸಿಕೆಯಾಯಿತು.”

ಆಯ್ದು ಹೆಕ್ಕಿ ಮಾಡುವುದು ಅವಳ ಕಾಯಕವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೈಕೂಲಿ ಮಾಡುವಾಗ ಹಸನು ಮಾಡುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಕಾಳುಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಒಯ್ಯುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ತಾನು ಮಾಡಿದ ಎಂಬುದು ಅವಸರದ ತವಕ ಹಿಂಗಿತೇ ಉಭಯದ ಕೈಕೂಲಿ ಹಿಂಗಿ ಮಾರಯ್ಯ ಪ್ರಿಯ ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಆಲಸಿಕೆಯಾಗುವಂತೆ ತೃಪ್ತಿ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನುವಳು. ಪ್ರಾಪಂಚಿಕ ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕ ಕೈ ಕೂಲಿಯು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸಂದಾಗಲೇ ಅದು ಸಾರ್ಥಕತೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವಳು ಲಕ್ಕಮ್ಮ ಶರಣರು ಕಾಯಕ ಯಾವುದೇ ಇರಲಿ ಸೇವೆ ಮುಖ್ಯವೆಂಬಂತೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೇಗಾದರೂ ಇರಲಿ ಸಂಪಾದನೆ ಬಂದರೆ ಸಾಕು ಎನ್ನುವ ಭಾವ ಶರಣರಲ್ಲಿಲ್ಲ, ತಮ್ಮದಲ್ಲದ ದುಡಿಮೆಗೆ ಎಂದಿಗೂ ಆಸೆ ಪಟ್ಟವರಲ್ಲ.

ಮಾಡಿದನೆಂಬುದು ಮನದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದರೆ ಏಡಿ ಕಾಡಿಸಿ ಹೊಳೆದಿತ್ತು ಶಿವನ ಡಂಗುರ ಎಂಬಂತೆ ಗಂಡನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗಿ ನಿಂತು ಗಂಡನಿಂದಲೇ

“ಅಂಧಕರಿಗೆ ಜೀವವಿದ್ದಡೆ

ಕಣ್ಣಿನಿಂದಲೇ ಕಂಡು ನಡೆಯಬಲ್ಲನೇ?

ನೀ ಸತಿಯಾಗಿ ನಾ ಪತಿಯಾಗಿ

ಉಭಯ ಪ್ರಾಣ ಏಕ ರೂಪಾಗಿ ಯೋಗದ ಅಂಗನೆ

ಅಮರೇಶ್ವರ ಲಿಂಗವ ತೋರಾ”

ಕಣ್ಣೆರೆಸಿದ ಸತಿಯನ್ನು ಯೋಗದ ಅಂಗನೆಯೆಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿ ಕೊಂಡಾಕೆ ಪ್ರಾಣವೆರಡು ಒಂದಾಗಿ ಬಾಳಿದ್ದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಂಡವ. ಕಾಯಕ ಸಿದ್ಧಾಂತ ತೋರಿಸಿ ಅದರಂತೆ ಬಾಳಿ ಬದುಕಿದವಳು ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಸತಿಯಾಗಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಳಾಗಿ ಜೊತೆ ನಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ಶರಣರ ಕಾಯಕ ದಾಸೋಹಗಳ ನಿಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಜೀವನ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಪತಿಗೆ ತಿಳಿಸಿದಾಕೆ. ಆಕೆಯ ಕಾಯಕ ಪ್ರೇಮ ಎಲ್ಲ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲ ಮಾರ್ಗದವರಿಗೂ ದಾರಿದೀಪ. ರೈತನ ಬೆವರ ಹನಿಯ ಬೆಲೆ ಗೊತ್ತಿರದೆ ಅನ್ನ ಪೋಲು ಮಾಡುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಆಕೆ ಪಾಠವಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ತನ್ನ ತಕ್ಕದಾದ ಉದ್ಯೋಗವೇ ಬೇಕೆನ್ನುವವರಿಗೆ ಆಕೆಯ ಕಾಯಕ ನಿಷ್ಠೆ ಮಾದರಿಯಾದುದು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸ್ಥಿತಿ ಹೀನಾಯವಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಶರಣರು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದೇವರ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು, ಅಂತಹ ಗೌರವಕ್ಕೆ ಈ ಶರಣೆಯರೆಲ್ಲ ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಳೆ ತಂದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನ ವಚನಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಎನಿಸಿದರೂ ಮೌಲಿಕವಾಗಿ ಬಹಳ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿವೆ. ಮಾರಯ್ಯನೂ ಕಾಯಕನಿಷ್ಠೆಯ ವಚನಗಳು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಪಾಠವಾಗಿವೆ. ಕಾಯಕ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಅಕ್ಷರಶಃ ಬದುಕಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಿ ಬಾಳಿದವರು ಆಯ್ದಕ್ಕೆ ದಂಪತಿಗಳು. ಈ ದಂಪತಿಗಳ ದಾಂಪತ್ಯ ಮತ್ತು ಕಾಯಕ ಪ್ರೇಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಕವಿಗಳು ಬಣ್ಣಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಮುದ್ದೇಬಿಹಾಳ ಆರ್.ಸಿ. (2013). ಶಿವಶರಣೆಯರ ಚರಿತಾಮೃತ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆ, ಚಾಮರಾಜಪೇಟೆ, ಬೆಂಗಳೂರು-18
- ತಿಪ್ಪೇರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಎಚ್. (1998). ಶರಣರ ಅನುಭಾವ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಡಿ.ವಿ.ಕೆ. ಮೂರ್ತಿ, ಪ್ರಕಾಶನ, ಮೈಸೂರು.
- ರಾಠೋಡ ಎಸ್.ಬಿ. (2020). ವಚನಕಾರರ ಮಾನವೀಯ ಚಿಂತನೆಗಳು. ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯ ಕನ್ನಡ ಸಂಶೋಧನಾ ನಿಯತಕಾಲಿಕೆ, ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, ಮೈಸೂರು. ಸಂ.1 (3). ಪು.ಸಂ.1-5
- ಶೇಖರ ಎಂ.ಎಸ್. (2007). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾಪರ ಕಾಳಜಿಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನ. ಸಂಪುಟ-5, (1993) ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.